

ЧУЖДОЕЗИКОВИТЕ ЗАИМСТВАНИЯ В СЪВРЕМЕННАТА РУСКА СПОРТНА ЛЕКСИКА

Лейла ДИМИТРОВА

Национална спортна академия „В. Левски“

E-mail: leyla.dimitrova@nsa.bg

FOREIGN BORROWINGS IN MODERN RUSSIAN SPORTS TERMINOLOGY

Leyla DIMITROVA

National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia

E-mail: leyla.dimitrova@nsa.bg

ABSTRACT: The article deals with the specificity of sports terminology which includes a lot of terms taken from the theory and methods of physical education related to the scientific and educational subjects (biomechanics, sports psychology and pedagogy, hygiene, physiology, biochemistry, etc.) and are widely used in specialized literature and social intercourse. The characteristic features of Russian sports terminology are defined: ways of word formation; the trends to make the language sound more professional, jargon like; the international orientation of language and its active penetration in the native language; borrowing words from foreign languages and their variations. The issue concerning the foreign words borrowed in Russian sports terminology is viewed and the reasons for their appearance, place in the language, their distribution in semantic groups and their area of usage are discussed. It is pointed out that in the modern Russian sports terminology one can most often come upon English borrowings. The most important factors for the acquisition of English-derivatives in the sports language are emphasized. Some aspects of the phonetics-orthographic adaptation of sports English derivatives in the Russian language are examined and compared to the same processes in the Bulgarian language. It is pointed out that in the process of structural-semantic adaptation the English derivatives have a great influence on the differentiation and internalization of sports terminology in the native language-recipient: the polysemy is widened; homonymy appears, as well as some new synonymous lines. A classification of English derivatives according to their area of usage is introduced.

KEYWORDS: Russian sports terminology, English borrowings, structural-semantic and phonetics-orthographic adaptation of sports English derivatives

Развитието на науката, усъвършенстването на технологиите, постоянното увеличаване на информацията за околния свят – всичко това обуславя възникването на голям брой нови реалии, които намират отражение в езика. В съвременното общество все повече нараства и ролята на спорта. Развиват се нови видове спорт, съществуващите спортни дисциплини получават допълнителна спецификация, спортът става все по-професионално насочен. Езикът реагира на тези нововъведения с различни, но взаимосвързани процеси: попълва се със спортна лексика и фразеология, от една страна, но се разделя с остарели термини, от друга; създават се и се стабилизират типови модели за образуване на спортна терминология. Тази терминология се явява *субезик* – понятие, което според изследователите (Скробнев, 2016) се основава на разбирането на езика като съвкупност от частично пресичащи се (или съвпадащи), но независимо от това относително самостоятелни цялостни системи (речеви сфери). Спортната терминология е неделима част от професионалния език на спортистите, треньорите, съдиите, техническите лица, обслужващи различните спортни събития. Езикът на спорта се характеризира с редица специфични черти – откритост, широк кръг ползватели, динамизъм, слаба разграниченост от общолитературната лексика, оценъчен характер на наименованията, наличие на голям брой синоними. За спортната лексика е характерна многозначност, тясна профилираност и наред с това парадоксална универсалност спрямо различните видове спорт и дори в рамките на един спорт. Спортната терминология представлява не само сложна система от заимствания, адаптации и многозначни лексеми, но и обхваща лексикални пластове, свързани с медицината, физиката, съвременните технологии, мениджмънта, културата и други аспекти от човешката дейност. Спортната лексика е достатъчно сложна и разнородна по състав система, която не е еднопосочна, тъй като темата спорт е само обединяващ критерий и не определя строгата принадлежност на думите към дадената сфера. Руската спортна лексика представлява голям лексикално-семантичен разряд с разклонена йерархична структура в лексикално-фразеологичната система на руския език. Основа на тази лексика се явява терминологията, която съставлява 96% от цялото лексикално поле.

Табл. 1 представя някои характерни особености на руската спортна лексика.

Таблица 1. Специфика на руската спортна лексика

	Характерни особености
Руска спортна лексика	Преобладават стандартните начини на словообразуване: афиксация, нулева суфиксация, композиция, а също и деривация от основи, принадлежащи към международния езиков фонд – думи и морфемите от класически езици.
	Еднословните наименования, представени от съществителни имена, съставляват ядрото на подезика (субезика) на спорта. Основата на руската спортна лексика представляват съставните наименования с пряко номинативно значение, броят на които непрекъснато се увеличава.
	Процесът на професионализация и жаргонизация на специализираните понятия е по-активен, отколкото в другите терминологични сфери. Това е свързано с особеностите и спецификата на номинацията на действия и движения, които не са присъщи за ежедневието на хората, както и с необходимостта от усвояването на тези движения.
	Активно протичащият процес на интернационализация се случва под влиянието на екстралингвистични фактори, които обуславят заимствания от терминологичната сфера на този народ, който се явява законодател в модата на един или друг спорт. Световните интеграционни процеси активизират дадената тенденция.
	Спортната лексика активно прониква в общонародния език, явявайки се един от важните източници за неговото обогатяване. Тя се използва предимно в публицистиката, като намира особено широко приложение в политическия дискурс. Масовият характер на съвременния спорт, активното му популяризиране в електронните и печатните средства за масова комуникация влияе върху ускоряването на процеса на детерминологизация и жаргонизация в спортната лингвокултура.
	В съвременния период на развитие на руската спортна лексика се забелязва приток на английски заимствания, който е свързан с голямата популярност на екстремните видове спорт, както и с появата на нови: <i>дайвинг, скейтинг, аквабайк, кайтинг, рафтинг, спидскиинг, маунтинбайк, вейкбординг, скайсърфинг, скейтбординг, беккантри, драфтинг, карвинг, стритстайл, фрирайд, стритстайл, даунхилл, икс-гейм и др.</i>
	Най-силно интернационализирана е лексиката от следните тематични групи: „Източни единоборства“, „Спортни игри“, „Ветроходство“, „Конен спорт“. Международните състезания по тези спортове се провеждат на езика първоизточник: английски, френски и японски.
	Вариативност на формите на чуждоезиковите заемки, както и неустойчивост при изписването и произношението (терминът <i>V-step</i> може да се срещне в руски като: <i>ви-стен, V-стен, Ви-шаг, V-шаг</i>). В процеса на фонетико-ортографска адаптация на спортните англицизми формата им се стабилизира, като се доближава до нормите на приемащия език и се отдалечава от чуждоезиковия си етимон. Адаптирайки се към системата на руски език, спортните англицизми активно реализират

	<p>словообразователните си възможности, като образуват производни по продуктивните модели на езика реципиент. Например от названията на спортовете се образуват названия на практикуващите ги спортисти, а също и прилагателни със значение „отнасящ се към дадения спорт; свойствен на този спорт“: <i>бейсбол – бейсболист, бейсбольный, гольф – гольфист -гольфисткий; дайвинг – дайвер -дайверский.</i></p>
--	---

Лексикалният слой на езика е един от най-подвижните, като в общата система на спортната лексика съществуват голям брой подсистеми. На практика всеки вид спорт има собствена подсистема от професионално ориентирани лексикални единици. И тъй като много от видовете спорт значително се различават помежду си, то съответните лексикални подсистеми на различните видове спорт също имат малко общи неща, като тук става дума не само за състава на самите лексикални единици, но и за принципите на създаването им, за източниците, произхода им и т.н. От друга страна, налице е пресичане на лексикалните системи на много видове спорт, които имат обща специфика и произход. Съвкупността от спортни термини отразява системата от понятия, значими за организирането и осъществяването на спортна дейност. Спецификата на спортната терминология се състои в това, че тя включва много понятия от теорията и методиката на физическата култура, които касаят научните и учебните дисциплини (биомеханика, спортна психология и педагогика, хигиена, физиология, биохимия и др.) и които широко се използват в специализираната литература и професионалното общуване. Все пак най-многобройна е групата на тясно специалните термини, които се използват само в определено значение (свойствени са на конкретни видове спорт). Те носят най-голяма информативност, тъй като изразяват специфични за една или друга дейност понятия.

Руската спортна терминология като субкултурно образование е подложена на въздействието на културно-езиковите тенденции, характерни за 90-те години на миналия век. Тогава, наред с навлизането в Русия на нови видове спорт, в руски език проникват и бързо биват усвоени терминологичните микросистеми, обслужващи отделните спортове. Лексикално-семантичното поле „спорт“ е една от областите, в които в края на ХХ и началото на ХХІ в. навлизат най-голям брой чужди думи. Езикът на руския спорт – това е преди всичко специалната терминология, а най-характерната черта на тази система е тенденцията за обогатяване на лексикалния състав за сметка на **чуждоезични заимствания**.

Проблемът за заимстването се разглежда по различен начин в руската лингвистична наука. За някои лингвисти (Крысин, 1968; Володарская, 2002; Кушнарера, 2014) заимстването е процес, докато за други (Шанский, 1972; Чигина, 2016) – резултат от процеса. Така според лингвистите терминът „заимстване“ има две значения – широко и тясно. В широк смисъл заимстването се възприема като „чуждоезикова дума“, т.е. всяка дума с неруски произход, независимо от времето на нейното навлизане в езика и от степента на адаптирането ѝ. В тесен смисъл – това е дума, дошла от друг език, която е усвоена от руския език и която се е установила в него. Като правило се заимстват думи и по-рядко – синтактични и фразеологични обороти (Фомина, 1990). Степента на адаптиране на заемките в руския език е различна, което се проявява в наличието на немалък брой варианти. Зоната на вариативност е представена чрез фонетични, орфографични, графични, структурни и други модификации. Чуждоезиковите лексикални елементи винаги се присъединяват към определена парадигма и техните род, число и падеж се изразяват по морфологичен или синтактичен начин. По правило заемките придобиват граматичните категории на приемащия език, независимо от тяхното наличие или отсъствие в *езика донор*, като същевременно загубват предишното си граматично значение. В морфологичен план заимстваните думи могат да получат флективни морфеми за склонение (думи, завършващи на съгласен звук: *сноубординг, реслинг, футбол*) или да останат несклоняеми, т.е. структурно да съвпадат с чуждоезиковия прототип. Към несклоняемите съществителни се отнасят повечето названия на видовете спорт, заимствани от английски и някои азиатски езици: *джиу-джитсу, кунгфу, каратэ, ралли, плей-офф, Гран-при, кантри-кросс, феър плей* и др. В руски език тези наименования са много често срещани: *кендо, кик-боксинг, банджи-джемпинг, бич-волей, фитнес-център, хет-трик, каноэ, кросс-чекинг, мини-гольф, профи-бокс, родео, шорт-трек, тайквондо, пеналти, ендуро*. Непопулярна част от несклоняемите съществителни отразява

развитието и мястото на елементите на аналитизма в синтетичната система на руския език. Съществителните от тази категория до голяма степен съставят групата на екзотизмите, предвид невъзможността си да образуват синтетични връзки под формата на падежни окончания, присъщи на руския език. Граматичната категория *число* на несклоняемите съществителни се изразява чрез съгласуването на подлога и сказуемото, или подлога и определението, или произтича от контекста. Така съществителните, назоваващи спортно облекло, обувки и инвентар, съставени от двойка еднакви предмети, в руския език получават форма за множествено число, която се изразява чрез съответното окончание: *блейдери (ролковски кънки), сноублейди (скъсени ски), тайтсы (клин), флэпсы (шорти)*. По този начин граматическите преобразувания се оказват тясно свързани със семантиката на думата, поддържат я и способстват за бързото усвояване на заимстванията. Участието на заимстваната лексема в произвеждането на нови думи в системата на приемащия език е признак за най-успешна асимилация. Процесът на деривация може да се наблюдава в семантични редове като: *дайвинг – дайвер – дайверски; фрирайд-фрирайдер-фрирайдерски*;

Всеки вид спорт се характеризира с определени правила, по които се провеждат състезания, които регламентират размерите, покритието на спортните терени, използваното оборудване, продължителността на играта, броя играчи, правилата за изчисляване на точките, правилата за извършване на смени, налагане на наказания и т.н. И когато определен спорт се наложи в чуждоезиковата страна, се появява проблемът за преноса на всички понятия и номинации, свързани с него. Именно в такива случаи се използват наименования от оригиналния език, както в съвременната спортна терминология най-често се явява **английският език**. Т. нар. „англицизми“ представляват думи или фрази, заети от английски език (без значение британски или американски английски), които или са се адаптирали фонетично, ортографично, граматично, морфологично и семантично към нормите на руски език, или са съхранили оригиналния си облик. На английския език е дадена лингвистичната „привилегия“ да номинира видовете спорт, понятията и правилата на спортните състезания. В ситуацията на англо-американска езикова експанзия през последното десетилетие притокът на спортна лексика от английски в руски език се оказва безпрецедентен по обем и интензивност. Това важи в най-голяма степен за терминологията на спортните игри с топка: футбол, баскетбол, волейбол, хокей, тенис, водна топка. Появата на нови видове спорт, на нови технически устройства, обслужващи спортната сфера, промяната на правилата и усъвършенстването на техниките за изпълнение води до навлизането на нови спортни термини, основната част от които са заимстванията от английски език. Формирането на спортните терминологични системи на руски и английски върви по различни пътища, в резултат на което английската система може да се смята за относително устойчива, докато руската – за развиваща се и англоориентирана. Върху процеса на усвояване на англицизми в руски език влияят различни фактори, един от които е наличието в заимстващия език на структурирана система от термини, отнасящи се до определен вид спорт. Така една от най-важните причини за появата на заимствания в областта на спортната лексика е нуждата да се наименува нов вид спорт: *кёрлинг, пауэрлифтинг, сквош* и т.н. Друг основен мотив за адаптирането на чужда дума е необходимостта да се уточни или детайлизира съответното понятие, да се разграничат някои смислови оттенъци, посредством закрепването им към различни думи (Крысин, 2000). Съществена причина за заимстванията е и тенденцията за замяна на описателното наименование, състоящо се от няколко думи, с еднословното наименование, т.е. когато една заимствана лексема заменя цяла синтактична конструкция (*спринт* – *вм. бег на коротки дистанции*; *тейкдаун* (термин в кикбокса, б.а.) – *вм. захват и перевод соперника в партер*; *шорт-трек* – *вм. скоростной бег на коньках на короткой дорожке*; *плей-офф* *вм. серия игр на выбывание*; *уайлд-кард* *вм. приглашение не прошедшему общую квалификацию на соревнование* и т.н.). Заимстването може да бъде обусловено и от тенденцията да се използват английски думи. Нерядко при съществуващи руски еквиваленти се появяват и англицизми, като двата термина битуват паралелно: *нападающий – форвард (forward), свободный стиль – фристайл (free style), полузащитник – хавбек (halfback), вне игры – офсайд (offside)*.

Заимстваната лексика в областта на спорта може да бъде разпределена в следните семантични групи:

- наименования на спортни игри и видове спорт (*айкидо, армрестлинг, кроссфит, футбол* и др.);

- наименования на спортисти, треньорски и съдийски състав (*арбитър, гросмейстер, дайвер, рекордсмен, рефери, файтер, хавбек*);
- наименования на спортен инвентар/оборудване (*бита, кинезио тейп, штанга, еспандер*);
- наименования на спортно облекло/екипировка (*бутсы, гетры, гольфи, леггинсы, раишгард, тайтсы*);
- наименования на спортни терени и техните части (*грин, ипподром, линия фола, питч, хав-пайп*);
- наименования на състезанията и техните части (*баттерфляй, жеребьёвка, иннингс, Кубок Дэвиса, овертайм, плей-офф, раунд, страйк*);
- наименования на ситуации и положения в игрите; термини от правилата на игрите: грешки, нарушения, наказания (*бъкхенд, гандикап, миттельшипил, овертайм, пеналти, ендшипил*);
- наименования на движения и прийоми (*дриблинг, хоум-ран*);
- наименования на препарати (*анаболики, стероиды, допинг*).

Появата в руската спортна терминология на думи с нехарактерни за руското произношение черти се явява не изключение, а основна тенденция: нетипичните за руския език фонетични съчетания се превръщат в норма. В процеса на фонетико-ортографска адаптация на спортните англицизми в руски език тяхната форма се стабилизира, приближавайки се към узуса на езика приемник. Често при преминаването (си) в руски език англицизмите са подложени на промени, които спомагат адаптирането им към нормите и законите на приемащия език. Адаптационните процеси в българския език имат съвсем друга специфика и именно това води до съществени разминавания в крайните варианти на англоезичните заимствания в двата близкородствени езика – руски и български. Тези разминавания представляват предизвикателства в усвояването на тематичната руска лексика и изискват по-голямо внимание.

Така от фонетична гледна точка в процеса на адаптация на заимстваната дума чуждите на руския език звукове или се заменят с други, или напълно изчезват. В руския език например липсва придихателният звук [h], присъщ на множество други езици. Затова изключително често срещана закономерност при усвояване на англицизми в руски език е транскрибирането на началното [h] в английски, което в руски може да премине както в [г], така и в [х]. В езиците от германската група в тези думи се пише „h“, докато в руски – „г“. Лексемите често имат латински, гръцки или германски произход. Те могат да се класифицират по няколко семантични показателя: 1) страни и територии: *Голландия, Гавайи, Гондурас, Гаити, Огайо, Гималаи, [Босния и] Герцеговина*; 2) градове и пунктове: *Гамбург, Гаага, Гонконг, Гавана, Голливуд, Гарлем, Гарвард, Гонолулу*; 3) фамилии: *Гегел, Гейне, Гершель, Гайдн, Гюго, Гитлер, Гамильтон*; 4) лични имена: *Генрих, Генриетта, Герман, Гарри, Ганс, Генри, Гекльберри*, а също и *Гомер, Геродот, Гермес, Гефест, Геракл (Геркулес)*, както и библейското *Иегова*; 5) сложни думи, започващи с: *гемо – (гемодиализ), гидро – (хидротерапия), гекс- (гексагон), гипо- (гипогликемия), гелио – (гелиоцентризм), гипер- (хипертония), гуман- (гуманизм)*; 6) някои прости думи: *гамбургер, гиена, гигиена, герцог, герр, гедонизм, гейделбергский, герц, герой, гермафродит* (първоначално според легендата син на Хермес (*Гермес*) и Афродита), *гормон, гармония, гарем, гелминт, гунны, гуманоид, геморрой, гелий, гипотеза, геральдика, герменевтика, гипноз*. В спортната терминология се срещат и двете преобразувания на началното h, което затруднява превода и изисква по-специално внимание. Например: *handball – гандбол, hormone – гормон*, но *hockey – хоккей*. По същия начин стои и въпросът с началното [w] в английски, което в руски може да премине както в [у], така и във [в]: *weekend – уикенд, wild card – уайлд-кард, Wimbledon – Уимблдон*, но: *WADA – ВАДА, wakeboarding – вейкбординг, wallride – волрайд, wellness – велнес, windsurfing – виндсърфинг, wind glider – виндглайдер/винглайдер*.

В българския език обаче заимстваните англоезични спортни термини във фонетично отношение са максимално близки до първоизточника. Сравни: *хандбал, хормон, уикенд, ВАДА* (Световната антидопингова агенция), *вейкбординг, волрайд* (каране на велосипед или скейтборд по наклонена плоскост под остър ъгъл), *велнес, виндсърфинг*.

При заимстването се случва адаптация на думата към фонетичната система на приемащия език и ако в него липсват определени звукове, то те се заменят с възможно най-близките. Наличието на звука „ъ“ в нашия език спомага за по-точната фонетична транскрипция

на англоезичните заемки в спортната лексика, докато отсъствието на този звук в руския език налага използването на няколко различни варианта. Сравни: *powerlifting* – *пауърлифтинг* (БЕ), *пауэрлифтинг* (РЕ); *bodybuilder* – *бодибилдър* – *бодибилдер*; *quarterback* – *квотърбек* – *квотербек*; *pitcher* – *питчър* – *питчер*; *single* – *сингъл* – *сингл*; *surfing* – *сърфинг* – *сёрфинг*; *touchdown* – *тъчдаун* – *тачдаун*; *triple-double* – *трипъл-дабъл* – *трипл-дабл*; *uppercut* – *ъперкът* – *анперкът*.

Друга характерна фонетична закономерност при заемането на англицизми в руския език, която обаче не съвпада с резултата от същия процес в български език, е наличието на съчетанието „тч“ в единия език приемник и само на „ч“ в другия: *catch* – *кетч* (РЕ) и *кеч* (БЕ), *match* – *матч* (РЕ), *мач* (БЕ). Според **сферата на употреба** англицизмите в руската спортна лексика могат да се групират в следните типове:

Фиг. 1 Типове англицизми в руската спортна лексика.

В групата на **общопотребимите** се включват думи, напълно усвоени в руския език. Към тях се отнасят преди всичко детерминологизираните термини (например, *аэробика*, *гандикап*, *фитнес* и др.), общопотребимите термини (*бейсбол*, *гольф*, *сноубординг* и др.), а също и официалните, общоприети в кръга на специалистите стилистически неутрални термини (*серфер*, *скайдайвер* и др.). **По-малко употребимите** заимствания са усвоени ненапълно в руската лексика. От степента на усвояване на понятията, обозначени с тези заимствания, зависи тяхното по-нататъшно разпределение по класове. По-малко употребимите заимствания са представени в две групи: професионализми и екзотизми. 1) **Професионализми**, т.е. „полуофициална“ дума, която (за разлика от термина) не се явява строго, научно обозначение на понятието. Професионализмите са ограничени от територията и колектива и се използват като средство за комуникация в тясно професионална група (*овертайм*, *ранг-лист*, *тай-брейк*, *хет-трик*). Сред професионализмите се открояват *тясно специалните (специализираните) термини*, които имат разговорен характер и не се употребяват извън конкретната сфера на знания; и *професионалните жаргони (сленг)*, които се използват, за да се подчертае принадлежност към дадена професия, работна среда или спортна прослойка: (*гермак* – мотоциклетна каска; *качок* – човек с хипертрофирана (увеличена) мускулатура, „напомпан“, культурист; *качалка* – тренировъчна зала; *рула* – дъска за скейтбординг; *фанатеть* – „изпадам във възторг“, „изпитвам възхищение“ и т.н.).

Спортният жаргон се използва не само от спортисти любители, но също и от професионалисти, както и от всички, свързани по някакъв начин със спорта: треньори, съдии, технически лица, спортни репортери, журналисти, запалянковци и др. Спортният сленг се разпространява дори и от спортните средства за масова комуникация, които в стремежа си да повишат автентичността и непосредствеността на съобщенията, на коментарите и репортажите често прибягват до сленг. Трябва да се има предвид, че няма ясно очертана разлика между

професионалните термини и жаргона. Често единственият критерий за тяхното разграничаване е наличието или отсъствието на специфична образност и експресивност. В спортната лексика процесът на професионализация и жаргонизация на спортните понятия протича по-активно, отколкото в другите терминологични сфери. Това е свързано с особеностите и спецификата на назоваване на действия и движения, които не са свойствени на хората в ежедневието им, и необходимостта те да бъдат обучавани на тези движения.

2) **Екзотизми**, т.е. чужди думи, означаващи реалии, които са характерни за чужда култура и не съществуват (и не са съществували) в културата на езика приемник. Екзотизмите функционират в речта като средство за предаване на културните и битовите особености на други страни или народи. (Крумова-Цветкова, 2013). В руски език към тях спадат думи като: *кимоно, дзюдо, бундеслига, букмекер*.

Освен англицизми, в руската спортна лексика се откриват и немалко заимствания от други езици, предимно от тези, от които е дошъл даденият спорт:

- от френски: *сават, паркур, петанк, шассе, бильярд, лякросс*;
- от японски: *каратэ, кендо, айкидо, каратэ-до, иайдо, кюдо, кен-дзютсу, джиу-джитсу*;
- от китайски: *кунг-фу, тайцзицюань, цигун, ушу*;
- от други езици: *йога* (от санскрит), *капоэйра* (от португалски), *родео* (от испански), *кальчо, каттеначо, батут, тифози, скудетто* (от италиански), *скийоринг* (от норвежки), *корфбол* (от холандски), *тхэквондо/тайквондо/таэквондо* (от корейски);
- международни думи с гръцки или латински произход или с гръцки и латински елементи: *биатлон* (латинско *bi* + гръцко *athlon*), *велодром* (латинско *velo* + гръцко *drom*).

Наличието на голям брой англицизми в руската спортна лексика се смята за оправдано, тъй като то е наложено от необходимостта да се наименуват нови за действителността предмети и явления, от стремежа към интернационализация на термините, към приближаване на руския език към международните стандарти. Наред с това, в тази сфера непрекъснато се появяват нови заимствания, тъй като възникват нови видове спорт, нови игри, нови правила и т.н., а разработването на съответната техника на различните спортове се осъществява предимно на английски език. Много от тези англицизми представляват разбираеми за всички думи, които отдавна са придобили гражданственост и не се възприемат като чужди (например: *футбол, баскетбол, матч, волейбол, турнир, чемпион, чемпионат, аэробика, нокаут, боксер, допинг, кросс, финиш, рекорд* и много други). Благодарение на близкото родство между руския и българския език тези заемки не предизвикват проблеми при възприемане и превод. В последно време обаче все по-често се срещат и англицизми, значението на които е трудно да бъде разбрано без познания по английски език. Това са думи като *файткард, андеркарт, голкипер, скиатлон, хайлайт, форвард, фол, буллит* и т.н. Същият процес протича и в български език, но тъй като резултатите от заимстването в двата език често се разминават, на спортната лексикология трябва да се обръща специално внимание. Така основният динамичен процес, характеризиращ развитието на руската спортна терминология през последното десетилетие, е заемането, както и свързаното с него разширяване на функционалностистичните и словообразователните възможности на новите думи. Езикът на спортната комуникация включва професионални единици, различни по форма, съдържание и функциониране. Тъй като спортът е не само област на специализирана дейност, но и една от най-важните сфери на интереси в съвременното общество, обслужващата го терминология бързо се разпространява извън пределите на предметната му сфера. Постоянното проникване на спортна терминология в литературния език (т.нар. детерминологизация) става стремително и се изразява в развитието на многозначност и омонимия при термините. Този процес зависи най-вече от популярността и популяризирането на един или друг спорт от страна на средствата за масова комуникация. Определянето на процесите, протичащи в тази област, на причините за попълването на езика с чуждоезични думи помага за по-нататъшното адекватно възприемане и използване на спортната лексика.

Използването на чуждоезикова лексика подпомага разширяването на лексикалния запас на спортния субезик, способства за развиването на синонимия, позволява икономия на речевите средства, свидетелства за наличието на межкултурни връзки между страните, от които

произхожда, и страните, в които се заимства спортната лексика. Съвременната руска спортна лексика, както и руският език като цяло, са подложени на въздействието на културно-езиковите тенденции от последните години. Доминиращата тенденция е обогатяването на спортния лексикон с чуждоезикови лексеми, преобладаващи сред които са англицизмите. Този процес е свързан с нарасналата популярност на екстремните видове спорт, както и с появата на нови: *дайвинг, скейтинг, аквабайк, кайтинг, рафтинг, спидскиинг, маунтинбайк* и т.н. Използването на английски заемки е силно разпространено в условията на развиващата се спортна комуникация благодарение на такива характеристики на този език като гъвкавост, отвореност към промените и лекота на възприемането. Заимстванията в областта на спорта водят и до някои затруднения като адаптирането им в лексикалния състав на езика и граматичното им определяне. Началният период на съществуване на спортната лексика е свързан с вариативност на формата на чуждоезиковата дума, а също и с неустойчивост при нейното изписване и произношение. Когато формата на заемката се стабилизира, тя се доближава до нормите на приемащия език.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- Володарская, Э. (2002)** Заимствование как отражение русско-английских контактов. // Вопросы языкознания. №4. с. 46 – 50. (*Volodarskaya, E. Borrowings as reflection of Russian-English contacts. //Voprosy yazykoznaneya, № 4. p. 46 – 50.*)
- Груницкая, Т. (1998)** Англицизмы в современном русском языке // *Русский язык и литература. № 4, 5. (Grunitskaya, T. English borrowings in the modern Russian language.// Ruskiyy yazyk i literatura № 4, 5.)*
- Кримова-Цветкова, Л. (2013)** Динамика в лексикалната система на българския език. –В: Българска лексикология и фразеология – Т. 1. Българска лексикология. София: АИ Проф. М. Дринов. (*Krumova-Tsvetkova, L. Dynamics in the lexical system of the Bulgarian language. –V: Bulgarska leksikologia i frazeologia. T.1. Bulgarska leksikologia. Sofia: AI Prof. M. Drinov.*)
- Крысин, Л. (1968)** Иноязычные слова в современном русском языке. Москва. Наука (*Krysin, L. Inoyazychniye slova v sovremennom russkom yazyke. Moskva. Nauka.*)
- Крысин, Л. (2000)** О некоторых изменениях в русском языке конца XX века. // *Исследования по славянским языкам. № 5. Сеул, с. 63 – 91. (Krysin, L. On some changes in the Russian language at the end of 20th century // Issledovaniya po slavyanskim yazykam. № 5, Seoul, p. 63 – 91.)*
- Крысин, Л. (2001)** Толковый словарь иноязычных слов. Москва: Рус. яз. (*Krysin, L. Tolkovnyy slovar' inoyazychnyh slov. Moskva: Ruskiy yazyk.*)
- Кушнарёва, Н. (2014)** Проникновение иноязычных слов в русский язык. // *Омский научный вестник. № 6. с. 135 – 138. (Kushnariova, N. Introduction of foreign-language words into the Russian language. //Omskiy nauchnyy vestnik, № 6. p. 135 – 138.)*
- Нечаев, И. (2006)** Русско-английский спортивный словарь. Москва: Русский язык-Медиа. (*Nechaev, I. Russko-angliyskiy sportivnyy slovar', Moskva: Ruskiy yazyk-Media.*)
- Фомина, М. (1990)** Современный русский язык. Лексикология. Москва: Высшая школа. (*Fomina, M. Sovremennyy russkiy yazyk. Leksikologiya. Moskva: Vyshaya shkola.*)
- Чигина, Н. (2016)** Англицизмы в современном русском языке. // *Символ науки. №10. с. 92 – 94. (Chigina, N. English borrowings in the modern Russian language.// Simvol nauki, №10. s. 92 – 94.)*
- Шанский, Н. (1972)** Лексикология современного русского языка. Москва: Просвещение. (*Shansky, N. Leksikologiya sovremennogo russkogo yazyka. Moskva: Prosveshtenie.*)